

Õiguskantsler

Tartu Vangla
Turu 56
51014, Tartu

Teie 23.06.2015 nr
25.06.2015
Meie 27.07.2015 nr 7-4/150898/1503285

Vastus avaldusele
Kartserikaristuse kandmisega seonduvad tingimused Tartu Vanglas

[---]

Pöördusite õiguskantsleri poole avaldustega 23.06.2015 ja 25.06.2015. Mõlemas avalduses leidsite, et Tartu Vangla on erinevatel viisidel väidetavalt rikkunud Teie õigusi. Tõite esile järgmised probleemid.

1. 22.06.2015 läks kaduma Tartu Vanglas Teie kasutuses olnud madrats ja voodipesu. Vanglateenistus võimaldas Teile samal päeval uue madratsi ja voodipesu, kuid keeldusite seda vastu võtmast, kuna Teie hinnangul oli tegemist vana ning räpase madratsiga. Viimase tõttu olite väidetavalt 3 ööd ilma madratsita.

Õiguskantsleri nõunikud külastasid 10.07.2015 etteteatamata Tartu Vanglat ning muuhulgas kontrollisid ka Teie avalduses väidetut. Viimast ulatuses, mis kohapealse paikkaatlusega ja vanglateenistuse ametnike küsitlemisega oli tagantjärele võimalik.

Vanglateenistuse ametnike selgitustest nähtus, et 22.06.2015 võttis Teile kuuluva madratsi ja voodipesu ekslikult kaasa üks teine kinnipeetav ning Teile pakuti samal päeval uut madratsit ja voodipesu. Uuest magamistarvete komplektist Te keeldusite, kuna see ei olnud Teile meelepärane. Vanglateenistuse ametnikud selgitasid, et iga komplekt voodipesu ja madrats puhastatakse alati enne uuele kinnipeetavale kasutamiseks andmist ja ladustatud madratseid ning voodipesu hinnates vastas see väide tõele. Ametnikud olid veendunud, et ka Teile antud uus komplekt oli tavapärasest praktikast järgides puhastatud. Õiguskantsleri nõunike nähtud madratsid Tartu Vangla laos ei olnud määratud ning seetõttu ei saa kogumis asjaolusid hinnates pidada küllaldaselt tõenäoliseks, et Teile 22.06.2015 antud voodipesu ja madrats olid tõepoolest räpased ning õiguskantsleril ei ole põhjust kahelda vanglateenistuse ametnike väidetes Teile antud magamistarvete hügieenilisuse osas. **Seetõttu ei ole võimalik möönda ka seoses väidetavalt puhastamata madratsi väljastamisega Teie õiguste rikkumist.**

2. Väitsite, et ruum, kuhu päevaseks ajaks kartserikaristust kandvad kinnipeetavad oma voodipesu ja madratsi annavad, on räpase põrandaga ning seetõttu saab ka kinnipeetava voodipesu määratud.

Kontrollkäigul vastava ruumi ega ka selle läheduses asuvate koridoride põrandate määrdumist sellises ulatuses, mis võiks kinnipeetava voodipesu määrada, ei tuvastatud. Ühe kinni peetava isiku

voodipesu oli tõepoolest koridoris maas, kuid tegemist oli isikuga, kes ei kandnud kartserikaristust. Kartserikaristust kandvate kinnipeetavate voodipesu ja madratsid olid paigutatud Teie poolt viidatud ruumis riulitele ning põrandapinnaga need kokku ei puutunud. Samuti oli voodipesu ladustatud nii, et see jäi rullikeeratud madratsi siseküljele ning ei saanud seetõttu puutuda kokku põranda, riuli vms pinnaga, millele madrats koos voodipesuga asetatakse. **Eeltoodu tõttu ei saa mõnda ka Teie õiguste rikkumist voodipesu ja madratsite hoiutingimuste osas.**

3. Tõite oma pöördumises esile, et kartserikaristus kujutab endast kinnipeetava piinamist, kuna päevaseks ajaks võetakse kinnipeetavalt ära voodiriided ning seetõttu ei ole võimalik puhata.

Tartu Vangla direktori 11.02.2013 käskkirjaga nr 1-1/27 kinnitatud Tartu Vangla kodukorra lisast 1.4 „E-hoone 1, 2, 7, 8, 11. ja psühhiaatriaosakonnas (suletud osakonnad) paiknevate kinnipeetavate päevakava“ nähtub, et kella 06:15 – 06:30 toimub lavatsite sulgemine ja voodivarustuse lattu paigutamine (kartseris) ja kella 21:45 – 22:00 toimub lavatsite avamine ning voodivarustuse kättesaamine (kartseris).

Kartserikambris voodivarustuse lattu andmine tuleneb vangla direktori kinnitatud kodukorrast, mis on haldusakt (üldkorraldus) ja seega on või oli Teil võimalik kaitsa oma õigusi vaidemenetluses. **Seetõttu jätab õiguskantsler õiguskantsleri seaduse (ÕKS) § 25 lg 3 punktile 4 tuginedes Teie avalduse antud osas läbi vaatamata.**

4. Teie pöördumisest nähtus, et Teie hinnangul on kartserikaristusega kaasnev keeld soetada isiklike vahendite arvelt lisatoitu tootumispirang.

Õiguskantsler on varasemalt vahistatutele ettenähtud distsiplinaarkaristusena isiklike vahendite arvelt lisatoitlustamise keelamise osas asunud seisukohale, et antud karistus ei ole vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse ja ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga ja seda peamiselt seetõttu, et vanglas on kinni peetava isiku toitlustamine õigusnormide tasandil sätestatud piisava paindlikkusega tagamaks erinevatele kinni peetavatele isikutele nende elutegevuseks vajalikus ulatuses toitaineid.¹ Ka Teie tõstatatud küsimuses on eelnev seisukoht ja selle aluseks olev argumentatsioon asjakohane. Õiguskantsler lisab koopia viidatud seisukohast käesolevale kirjale.

5. Leidsite, et kartserikambris pideva sooja vee puudumine on Teie õiguste rikkumine, kuna külma veega ei ole võimalik igapäevaselt isikliku hügieeni ja ka riietuse puhtuse eest hoolitseda.

Kehtiv õigus ei näe otsesõnu ette, et kinni peetavale isikule peaks kambris (sh kartserikambris) olema pidevalt tagatud sooja vee varustus. Kinnipeetava kambri kinnipidamis-/olmetingimusi sätestavad peamiselt vangistusseadus (VangS) ja justiitsministri 30.11.2000 määrus nr 72 „Vangla sisekorraeskiri“ (VSkE).

VangS § 45 lg 1 kohaselt peab kinnipeetava kamber vastama ehitusseaduse alusel eluruumile kehtestatud üldistele nõuetele, mis tagavad kinnipeetavale kambris elutegevuseks vajaliku õhuhulga ja selle ringluse, valguse ja temperatuuri. Kambris peab olema aken ja kunstlik valgustus, mis kindlustab ruumi piisava valgustatuse. Kambri suuruse ja kambri sisustusse kuuluvate esemete loetelu kehtestab valdkonna eest vastutav minister vangla sisekorraeskirjas.

¹ Õiguskantsleri 01.07.2015 kiri nr 6-1/150797/1502951.

VSKE § 7 lg 4 loetleb kartserikambris ettenähtud sisustuselemendid ning muu hulgas kuulub kartserikambri sisustusse pesemiskoht. Täpsustatud ei ole, kas pesemiskoht tähendab seda, et seal on kinnipeetaval võimalik pidevalt kasutada sooja vett.

Eeltoodule tuginedes puudub õiguskantsleril piisav põhjus eeldada, et Teie õigusi oleks tingimata rikutud, kui Teie kartserikambris puudus/puudub sooja vee varustus. Samuti ei nähtu Teie avaldusest see, kas ja milliste tulemustega olete Te vanglateenistuse poole pöördunud väidetega, et Te ei saa kartserikambris piisaval määral hoolitseda isikliku hügieeni eest ning pesta pesu. **Eelneva tõttu otsustas õiguskantsler Teie avaldust antud osas ÕKS § 25 lg 3 punktile 4 tuginedes mitte menetleda ja soovitab Teil vajadusel pöörduda vanglateenistuse poole.**

6. Kinnitasite oma pöördumises, et nn kartseririietus ei ole Teile õige suurusega – riided on liiga lühikesed ning aastaringseks kasutamiseks ka liiga õhukesed.

Tartu Vanglasse korraldatud külastusel selgus, et kartserikaristust kandvatel kinni peetavatel isikutel on võimalik jalutuskäigul kanda soojemast materjalist jopet. Joped asuvad samas ruumis, kus hoitakse kinnipeetavate voodipesu. Kontrollimisel nähtus, et olemas on väga erineva suurusega jopesid ning joped ei olnud määrdunud.

Tartu Vangla direktor on 20.04.2015 käskkirjaga nr 1-1/63 kehtestatud ajavahemikud, millal on kinni peetavatel isikutel ilmastiku tõttu õigus kanda kartserikaristuse ajal täiendavaid riideid.² Soovi korral võite vanglateenistuselt teabenõudmisega küsida antud käskkirja koopiat. Eeltoodu põhjal puudub kahtlus, et kartserikaristuse täideviimisel võiks tekkida olukord, mil kinnipeetava riietus ei vasta ilmastikule. **Seetõttu ei ole ka antud küsimuses põhjust nõustuda Teiega ja mõnda Teie õiguste rikkumist.**

Loodetavasti on Teile eelnevatest selgitustest abi.

Lugupidamisega

Ülle Madise

Lisa: Õiguskantsleri 01.07.2015 kiri nr 6-1/150797/1502951 (1 eks 6-l lehel).

Jaanus Konsa 693 8445, e-post: jaanus.konsa@oiguskantsler.ee

² Kõnealuse käskkirja kohaselt on kartserisse paigutatud kinnipeetavatel lubatud erandkorras kanda kartseris järgmis i isiklikke riideid:

1. vahistatul ajavahemikus 01. detsembrist kuni 15. märtsini kampsun või fliisjakk 1 tk;
2. vahistatul ajavahemikus 01. detsembrist kuni 15. märtsini püksid 1 tk;
3. kinnipeetaval vangla T-särkl tk; kinnipeetaval ajavahemikus 01. detsember kuni 15. märtsini vangla vormiriietuse jakk 1 tk;
4. kinnipeetaval ajavahemikus 01. detsember kuni 15. märtsini vangla vormiriietuse püksid 1 tk.